

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 96 ANUL XXI.

Sabiu, in 29 Novembre (11 Dec.) 1873.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poste cu bani găta prin scrisori franceze, adresate către expeditor. Prețulu pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. simlu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Excelența Sea Présântului Arhiepiscopu și Metropolitu Procopiu Ivacicovicina a sositu Luni cu trenulu de dimineața în deplina sănătate în medioculu nostru.

Sabiu 28 Novembre.

Sunt mai două săptămâni de când preste acceptare a eruptu crisa în sinulu ministeriului ungurescu. La începutu se pare că crisa va fi terminată cu estrea lui Kerkapoly și Tisz'a din ministeriu; acum inse se vede, că crisa este déjà estinsa asop'a ministeriului întregu.

Ministrulu presiedinte Slavy eră de altmintreaga a remané, și cu densulu cei-ialți, deca pute atrage pre deputatulu Col. Széll (se dice că e nepotu de sora lui Fr. Deák) că ministru de finantie în cabinetu și deca cas'a deputatiloru lu spriginiá de nou cu increderea sea.

Nici într'unu statu nu va fi asiá de greu a judeca o crisa ministeriale cá în Ungaria. În genere sunt factorii parlamentari, cari punu în miscare și cari seversiescu crisele. În ori și care altu statu constitutionale, în casu de crisa, creșce o partida opusetiionale în mesura asiá de mare, încatu e în stare a-si manifestá neincrederea fatia cu ministeriulu, și ministeriulu atunci treboie sa-si iá calciul'a și sa se duca; sên deca scie, adeca ministeriulu, ca reprezentanti'a poporului s'a abatutu dela opiniunile cestui din urma; atunci disolve diet'a sêu reprezentanti'a și în terminulu prescisu de constitutiune apeléza la poporu și convóca alta dieta sêu reprezentanti'a.

În casulu de fatia, cá și la câte schimbări ce s'au facutu în Budapesta pâna acum, nu vedemo acrescerea opusetiunei, dupa cum se întâmpla în alte părți. Partidele stau pâna în momentulu de fatia tiépene în pusetiunea lor de mai înainte, și totusi ministrulu presiedinte spune în toate dilele monarchului și dietei ca se duce.

Se vorbesce, ce e dreptu, de o noua constelatiune a partideloru și a fractioniloru. Acest'a inse pâna acum numai se vorbesce. Partidele stau cum au statu și cându a trebitu Lonyay sa ese din ministeriu pentru cá sa remâna pre locu cabinetulu întregu și din sinulu acestui sa se aléga unu presiedinte. Și atunci dara a fostu crisa fâra de vre-o schimbare în constelatiunea partideloru, cá și acum cându ele stau tóte precum au fostu.

Ce e mai curiosu în Ungaria, în casu de crisa și de retragerea unui ministeriu, este întrebarea ca cine sa vina sa-lu înlocuiesca? Din estrem'a stânga nu potu sa vina ministri, pentru ca atunci acusi ne amu tredi la republica sên dictator'a din Debreczinu. Din stâng'a moderata inca nu se póte fâra de a se alterá totu pactulu dualisticu dela 1867; și acest'a credemu ca aru fi o încercare din cele mai inoportune din partea Ungariei. Asiá dara ce remâne? Remâne ca partid'a carea a datu ministeriele pâna acum sa le dea și de aci încolu mai departe sub titlulu de crise ministeriale.

Cris'a în modulu acest'a facutu inse dupa noi nu e altu ce-va decâtu o simpla schimbare de persoane, cari ori de câte ori s'aru perondá pre fotografiile ministeriale, totu-déun'a voru veni cu aceeași programa din sinulu partidei, din carea facu și ministri cei noi cá și cei fosti parte.

Deca inse de asta data este mai multu decâtu o schimbare de persoane, atunci apoi treboie bine sa deosebimu lucrulu și sa dicemu ca în Ungaria nu este numai o crisa ministeriale, ci o crisa de partide. Atunci, cându va fi eruptu crisa acest'a, peteciturile cu ministri nu voru ajutá nimio'a; partidele treboie mai întâiu sa se reconstituie și apoi sa vina unu ministeriu, carele sa se póta radimá lérași pre majoritatea dietei sêu a partidei ce va avé majoritatea.

De-si sunt multe de doritu și multe așteptări de ale nostre pre terenulu constitutionalu au remasu nerealisate, spunemu dreptu, ca nici crise de partide, nici ministeriale nu ni aru fi bine venite. Cestiunile cari le dorimu și avemu dreptu de a pretinde a se resólve câtu mai avendu în interesulu generale și speciale s'aru traganá, s'aru dileđi numai mai tare. Ba din crise de partide, dapa cum e firea partideloru în dieta s'aru pute nasce și alte crise, de cari sa ne apere Ddiu.

Din Brasiovu ni se scrie:

Dia de 2 Decembre (20 Nov.) în carea Maj. Sea Imperatulu și Regele Franciscu Iosifu I. și serbá jubileulu de două-dieci și cinci de ani a domniei Sele a fostu și pentru cetatienii brasioveni de tóte nationalitátile și de tóte conditionile o di de serbatórie. Remarcabila este solemnitatea severita, de cátra mai multi preoti în comuniune în biseric'a cea mare dela Stulu Nicolae, unde afara de poporulu obicinuitu erá junimea și tinerimea scolastica cu respectivele corpuru profesoralu în frunte, o parte din membrii magistratului locale și alti onoratori.

Dupa cum cetimu în „Tagespresse“ societatea junimei nostre române din Viena, „Romani'a juna“ inca a serbatu în modu solemn diu'a jubilaria.

Adresa sinodului eparchialu din Aradu

Maiestate ces. reg. Apostolica!

Dómne preagratióse!

Sinodulu diecesei române gr. or. aradane, adunatu pentru alegerea de episcopu, cu insufletire și deplina bucuria se folosese de ocasiunea a-si aduce cu cea mai profunda supunere omagiele sele sincere înaintea Preínaltulu Tronu la celebrarea jubileulu de 25 de ani dela inceperea prégratiósei domniri a Maiestatiei Tale.

Biseric'a nostra ortodocsa și natiunea româna în toti tempii pastrandu cea mai sincera fidelitate eredita dela stramosii sei cátra Preínaltulu Tronu și dinastia, grabesce și sinodulu presinte a incredintiá pre Maiestatea Ta despre cea mai loiala devotiune și alipire a sea cátra Preínaltulu Tronu alu Maiestatiei Tale, esprimandu-Ti totodata multiamit'a cea mai profunda cá acelu domnitoriu Prégratióse, care cunoscendu suferintiile secularie ale bisericiei nostre, Te-ai înduratu a ni redá autonomi'a bisericóscu, de a cárei'a bunatate ne folosimu chiaru în momentulu presinte, alegendu-ne pre episcopulu nostru și carea afla cea mai firma garantia în simtimiento constitutionali, în bunetatea animei și în amórea parintésca a Maiestatiei Tale fatia de biseric'a și natiunea nostra.

Dee Atotopotintele, cá popórele de sub blandulu scepturu alu Maiestatiei Tale sa se bucure inca într'unu lungu stru de ani de bunetátile Domniei Maiestatiei Tale, precum și Maiestatea Ta de fericirea și fidelitatea popóreloru Tele.

Din siedinti'a sinodului eparchialu esiraordinariu, tienuta în Aradu la 12/24.

Sinodulu esiraordinariu alu eparchiei Aradului.

Diet'a Ungariei.

Pe st'a 28 Nov. n. (Cas'a magnatiloru.) Dupa deschiderea siedintiei prin presiedintele, judele curiei G. de Majláth se cetesce și autentica protocolulu siedintiei premergatórie.

Presiedintele anuncie, ca au primitu dela ministrulu din resiedinti'a imperiale impartasirea, ca Majestatea Sea va primi diminiția la 11 óre deputatiunea felicitatória a casei magnatiloru, deci róga pre membrii participantu a se aflá la tempulu indigitatu în castelulu din Bud'a.

Contele E. Károlyi presenta raportulu co-

missiunei finantie permanente asop'a imprumutulu de 153 milióne.

Contele Fr. Zichy propune pertrectarea urgenta a proiectulu.

Contele Aladar Andrássy se plange amaru asop'a consecintiiei carbicóse, cu carea regimulu de câte ori vinu la desbatere proiecte insemnate aduce cas'a în o stare de fortia. Cu tóte acestea cas'a dechiara proiectulu de imprumutu de urgente.

Ministrulu finantie Kerkapoly desfasura starea cea rea, carea constringe statulu a loá unu imprumutu cu astfelu de conditioni grele.

Vice-comitele Tomcsány inca nu aprobéza procederea regimului, combatutu de antevorbitorulu Andrássy, inse în casulu de fatia primesce proiectulu în genere și în specie, fiindu ca și cas'a ablegatiloru au dispusu de putiene dile fatia cu pertrectarea obiectulu din cestiune.

Br. Dion. Eötvös nu consiente cu proiectulu de lege.

Dupa acest'a se radica contele Cziraky. Oratorele fâra a incolpá pre cine-va pentru starea de astadi a finantie votéza imprumutulu, fiindu ca numai prin acest'a se póte restabili ecobilibrulu în bugetulu statulu; dara și din alto punctu de vedere primesce acestu proiectu. Cu privire la situatiunea politica de fatia și la referintiile tieiei, precum și la posibilitatea politica, oratorulu e de parere, ca aru fi cea mai mare lovitura, cându în urm'a intrigeloru tiesute afara și în intrulu parlamentulu și în urm'a unei conveniri momentane a elementelor eterogene s'aru delatura barbatii, cari au condusu destinele patriei pâna acum cu unu patriotismu adeveratu, și cându s'aru suplini prin unii ideologi fanatici apartienetori la aceeași partida, prin ce tier'a aru deveni victima unoru experimete nové. (Aplausu freneticu)

Oratorulu doreșce a impartasi acest'a membriloru în interesulu armoniei între legislativa și regimulu, pentru care armonia adese-ori s'au sacrificatu convictiuni personali, și acest'a cu atâtu mai tare, cu câtu o alta directiune cându s'aru aretá aru fi periculósa acelei armonii. (Aplausu viu.)

Dupa acest'a mai vorbescu contele Abraham Gyürki, contele Em. Andrássy și Kerkapoly și în urma proiectulu se primesce neschimbatu.

Pe st'a 28 Novembre. (Cas'a reprezentantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei și autenticearea protocolulu din siedinti'a premergatória presidiulu anuncie, ca au sositu urmatórele petitiuni: Cetatea Eperies se róga pentru crearea unei bănci nationale ungare de sine statórie; comitatulu Beregh pentru a se luá dispusetiuni spre alinarea stárei celei rele de adi.

Dupa acestea se impartasiesce rezultatulu alegitoru de eri pentru comisiunea de incompatibilitate și pentru comisiunea concrediuta cu esaminarea computuriloru de statu.

Notariulu casei de susu, Br. Desid. Pronay aduce nuntulu casei magnatiloru despre acceptarea proiectulu de imprumutu. Estrasulu protocolariu se cetesce și legea se va presentá Majest. Sele spre sanctiunare.

Cu acestea se incheia siedinti'a.

Pe st'a 29 Nov. Ambele case au tienutu astadi siedintie scurte. În cas'a reprezentantiloru dechiará presiedintele Bitto, ca va presentá în siedinti'a cea mai de aprópe raportulu asop'a primirei deputatiunei casei reprezentantiloru la Maj. Sea Regele. Ministrulu presiedinte Szlavy a presentatu sanctiunea regésca a legi pentru imprumutu, carea se promulgéza și se tramite prin notariulu Tomboor casei magnatiloru. În cas'a de susu dechiara presiedintele Majláth, ca nu va presentá casei nici unu raportu specialu, pentru ca cas'a s'a pre-

sentatu in corpore, ci numai se va pune un raportu in archivulu casei. Dupa acést'a se promulgeza si aici legea sanctinnata.

Domnule redactoru! Inca de pre véra graseza in comun'a nostra Jin'a, propoziatulo Sabiului I bôla epidemica Bubatu lu intr'unu modu fôrte infioratoriu. Trei pâna in optu persône devinu pre di prada crestei epidemii. De vre-o câte-va zile au cadiutu prad'a bôlei si uniculu nostru preoto, respect. locotienatoriulu seu administratorulu a dôiue parochii si noi suntemu siliti a ne inmormentá mortii fâra preoti togm'a cá in tempulu góneloro. — Apelámu dara la Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu cá sa binevoiesca a dispone celea necesarie in privint'a acést'a spre mangaierea poporului devenitu in totala desperatiune*). Unulu pentru mai multi.

Excursiuni.

Muresiu - Osiorheiu 28 Nov. n.

Domnule redactoru! Multe ocupatiuni si alte circumstantie au fostu pedec'a întârzierii cu scrierea si tramitarea urmatoriului articulu, pentru a câru'a publicare in pretiutulu jurnalulu „Tel. Rom.“ mi iéu voia a te rogá:

Fiindu-mi mie starea materiale a poporului nostru tieranu — din câte-va caletorii, (unele de dile întregi, altele de ôre numai) facute la ocaziuni, pre josu, in diferite pârti ale tierii — pâna la desperatiune decadiuta, intiparita cu litere de dore in inima-mi: me otariu in septamân'a pasciloru a. c. a întreprinde de aici din M. Osiorheiu spre Rosi'a din munti pre josu si pre locuri mie inca necunoscuta o caletoria noua spre a cunosce si pre acolo starea tieraniloru nostri, si eata ce esperiaiu:

Dupa ce ajunseu in Cipeu, si esiu din acést'a comuna, dedu de unu locutoriu românu de acolo ocupatu cu lucru in unu locu de cucurudin lângã calea spre Seulia. Pre acestu omu lu întrebaiu despre aflarea si starea loru, care mi respunde: ca partea cea mai mare dintre ei au fostu dileri (zseller) putieni au fostu iobagi, si ca si acei'a inproceasati de fostii loru domni pamentesci, si-au perdotu pamenturile iobagesci si acum tienu cu

*) Trebuia sa faceti aretare P. protopr. si densulu de siguru facea dispusetiunile de lipsa, cá sa nu suferiti in cele spirituali. Red.

FOISIORA.

Flaxulu si Refluxulu.

Aruncându o privire fugitiva asupr'a fabulosului trecut, si comparandu-lu cu presente lu plinu de adeveru, nu ne potemu mirá de ajunsu, in ce confusiuni se petrecura antecesorii nostri. Acést'a mirare a nôstra se micioréza, indata ce recunoscemu, ca totu ce se intempla in natura e functione de tempu. In o clipita nu s'a produsu, nici ca se va produce cându-va ce-va; forti'a operéza neincetatu si produce adi unu evenimentu, mâne altolu, si precum la realisarea acestor'a forti'a are lipsa de tempu, chiaru asiá se recere tempu si pentru cá omulu sa le póta întielege.

Calcatu a fostu pamentulu nostru de spirite mari, a câroru attentione neincetatu fu îndreptata asupr'a evenimenteloru naturei, si mare e numerulu acelor'a, cari se reintórsera in pamentu securi, ca rezultatulu osteneleloru loru e numai si numi adeveru, de-si noi vedemu astadi in ce retaciri traia densii; servésca de exemplu aici Ptolomaeus si Hyparchus in astronomia.

Déca evenimentele admirabile ale naturei se desvólta in tempu, urmédia necesarminte ca omulu inca-i trebuie tempu, cá sa le póta pricepe, de aici scrutatiunile antecesoriiloru, de-si au produsu rezultate de multe ori absurde, totusi nu putienu contribui a usura posteritatii calea mai departe a scrutatiuniloru, me cutezámu a afirmá, ca ratecirile acele chiaru fura caus'a sa affe omulu adeverulu.

Pâna in véculu alu 17-le rezultatele naturalistiloru suntu fôrte neincetate; vine inse marele Newton si între alte lucruri admirabile, din unu incidentu aréta lumei „legea gravitatiei generali.“ Newton adeca — scrie Euler — siedu odata in o gradina sub unu meru, cându de odata cadiu pre capulu lui un meru (póma); acést'a i d' de ansa

totii pamenturi aratórie si de fenu dela numerosii domni posesori de acolo in parte asiá, cátu $\frac{2}{3}$ parte din rodu 'lu iéu posesorii, iéra $\frac{1}{3}$ parte li se vine loru, si ca traiescu fôrte greu! Totu asiá 'mi spusera si alii cu carii me intalniu, ba mai toti adausera cu mahnire ca parochulu propriu localu, aru fi nepesatoriu, ca aru fi 300 fl. pentru radicarea scólei confessionali, dara nu întreprinde nimic'a, ca inspectorulu regescu scolaru aru fi pusu terminu pentru infiintarea unei scoli prescisa de lege si ca aru fi amenintiatu cu prefacerea scólei confessionali in scóla comunala, déca nu se va edificá si infiintá scól'a in terminu, si ca déca ôre-care poporénu dice ce-va par. parochu, acést'a fiindu bogatu, le amenintia cu abdicerea de preotia.

Continuandu caletoria spre Seuli'a ajunseu in apropierea acestei comune unu locutoriu românu de acolo, mi dise ca in satu locuiesce unu domnu posesoru care au cumperatu dela mai multi locutori români pamenturi, ca acesti'a îndetorati la cârcimariulu jidanu in locu au fostu siliti a le vende, uoi la mentionatulu domnu posesoru, alii chiaru si la jidanu. Mi mai povesti, ca câte-va familii (dintre cari unele si-au vendutu si casele, unele avendu inca casele) s'au mutat in tier'a romanésca cu totulu, ca unii dintre cei ce-si venduse si cas'a, au cumperatu cas'a dela unu dusu inca acolo, dara cas'a nu si-o venduse si au scrisu ca se va întorce la locul nascerei. Deodata cu sér'a ajunseu in Deagu, unde si dormiu nóptea si onde mi se spuse ca unu jidanu tiene bunulu unui domnu pamentescu de acolo dimpreuna cu regaliele si ca strica satenii uritu cu venditura beuturiloru lu spirituose.

In dimineti'a urmatórie spre Cetatea de balta, calcandu si otarulu comunei Chinciesu statul in vorba cu ómeni ocupati cu lucrulu câmpului, si mai cu séma doi insi dela unu plugu nu se poteau deslipi de mine, — unulu dintre ei 'mi dise: ca in comun'a loru tocm'a se afla unu bunu de vendutu, adeca ca au fostu acolo unu jidanu care cumperase dela unu posesoru magiaru bunulu, ca l'au mai maritu cumperandu pamenturi dela brazdasii români ca este mutat de acolo de unu anu, ca la unulu este acum de vendutu, si m'au rogatu tare sa mergu in satu (Chinciesu) unde este adunata comunitatea la judele comunalu, si se sva-tuescu, cum i sfatuiu pre ei la cumperarea acelu bunu, conferindu cu totii la facerea sumei de cumperare, ca vorbele mele mai curendu voru petrunde la inimile fruntasiloru comunei; dara satulu rema-

la diferite combinatiuni. Elu sciu bine, ca merulu cadiu in urm'a greutátiei sele, rumpendo-lu unu ventu séu alta cauza de ramulu seu. Opiniunea ast'a fu fôrte naturala, si póte chiaru unu plebeu aru fi cugetatu astfelu; dara filosofulu englesu merse mai departe. Elu 'si pose întrebarea, ca ôre cadiutu aru fi fostu merulu déca pomulu aru fi fostu fôrte înaltu? Acést'a întrebare elu nu o póte resólve de cátu afirmându. Dar' déca pomulu aru fi fostu înaltu pâna la luna, ôre cadiut'aru fi merulu pre capulu lui? Aici veni in perplexitate; no sciu sa afirmédie ori nu. I se parú inse fôrte probabilu, ca aru fi cadiutu si atunci, de ôre ce nu-si póte omulu cugetá margini in înaltimea pomului, de onde sa inceteze merulu de a cadé. Asiá dara cadiendu merulu si de acolo, trebuie ca a mai posiediatu ce-va greutate, carea sa-lu aduca spre pamentu; deci si lun'a, carea se afla in unu locu cu merulu trebuia sa cada pre pamentu, si inca in urm'a poterei cu carea cadiu merulu. Dara fiindu ca lun'a nu-i cadiu pre capu, vediu marele filosofu ca aici trebuie sa existe alta cauza, carea sustiene lun'a in loculu acelu; asiá si se desvóltara ideile mai departe, pâna cându ajunse la adeverat'a cauza.

Destulu atât'a, ca de nu se affá Newton pre tempulu acelu in gradina sub meru, cá sa-i cada acea póma pre capu, noi — póte — nici astadi nu amu fi ajunsu la descoperirea gravitatiei generali; dara rezultatele sublime scóse din legea acést'a ôre cându s'aru fi dedusu. Legea acést'a a lui Newton suna. Fia-care elementu materialu atrage tóte corpurile in proportiune drépta cu mass'a sea si întórta cu patratulu departárii lui dela acele corpuri. —

Constátundu-se acést'a lege, o multime de literati se radicara din diferite pârti a lumei si basati pre dens'a scósera la lumina adeveruri mari neresturnavere pentru eternitate; îndreptara in sciintia tóte erorile antecesoriiloru si astfelu deschisera spiritului omenescu unu câmpu fôrte vastu de activitate. Asiá veni in lini'a prima La Place si din legea gravitatiei generali desvóltá teori'a uni-

sese deadrépl'a mea tare inapoi, si otaritu a merge pâna la Blasiu totu pre josu preste sate, me teameam ca nu voiu poté ajunge pre diu'a de pasci la Rosi'a. Cu multa parere de reu refusaiu dara rogarea. Védiendu elu acestea 'mi dise: domnule! ce se facu, amu hotarisiu cu hotarulu Dembeului unu fenatiu de 3 care de fenu, si unu demboianu stá tare de mine sa-lu vendu si sa-mi cumperu unu locu mai aprópe de satu in hotarulu nostru. Dupa ce 'mi spune numele respectivului demboianu si-mi descrie deameruntulu starea lucrului, 'lu desfatuiu cu argumentatiuni dela vendiare, la ce omulu meu 'mi dise iéra: multiamescu domnule, nu amu auditu svaturi de acestea dela nimenea inca, si eu nu-mi vendu fenatiulu, apoi mai petrecendu-me preste câmpu vre-o 40 pasi, se întórse totu multiamindu-mi si postindu-mi caletoria buna. Preste Cirinafaleu ajunseu la 12 ôre la Cetatea de balta. De aici porniu spre nópte in Fagetu si treciu preste Tatarlaca in care satu me opriu, dara me opriu in Craciunelu, unde vediu 2 sateni români, esindu la ulitia din crácim'a unui jidanu in starea betiei, si audu din gur'a unor sateni aflatori in ulitia, ca suntu 2 jidani cârcimari in satu, ca multi sateni si-au datu tóta averea acestoru jidani, ca nu suntu mai multi decátu 5 barbati (capi de familia) in satu cari nu umbra in crácim'a jidani-loru, respective nu adauga si ei la imbogatirea acelor'a.

Stându eu in vorba cu câti-va insi, mai venira acolo inca câti-va, si dupa ce audira dela mine invetiatura in privint'a tienutei loru cátu sa nu dee in starea materiale înderepto, sa-si póta îmbunatati astfelu de stare, si dupa ce le esplicaiu tristele urmári ce ajunge pre acei parinti cari nu se ferescu de crácimelero mai ca séma jidanesci, in cari se vende vinarsuri etc. mestecate cu totu felulu de uricioni, si otravite, si cari — beuturi spirituoase, pre lângã acea ca ii ducu mai de tempuriu in grópa sapendu si ranindu-le maruntáile 'si lasa copii in usle altor'a si inca si cu inradecinarea betiei si a demoralisárii! 'mi multiamira si disera: ca astfelu de invetiaturi date mai adese ori aru avé poterea de a abate si pre cei mai betivi dela beutulu beuturiloru jidovesti.

Intre Craciunelu si Fagetu gasiu in dôiue locuri calea de care atâtu de stricatu — grupósa si mocirólósa — cátu chiaru si pentru vitele libere erá trecerea grea, dara apoi pentru vite cu jugu pre grumazu se pareá omului a fi trecerea imposibilu, ca trebuie sa fia fostu chinuitoare, stá afara de tóta in-

versului, carea pentru totu-déun'a va fi o onóre pentru spiritulu umanu. Urmara apoi unu meteoru de eroi pre câmpulu museloru, cari detera Franciei rangulu primu între tóte statele lumei. Se nascu apoi o lupta emulatória in Franci'a Angli'a si Germani'a pre câmpulu vastu alu sciintieloru, si rezultatele provenite de aici, cum le admira contemporanii védiendu ce folóse practice trage lumea din ele.

E unu ce fôrte incantatoriu sa cetésca omulu, cum decursera diferitele lupte sciintieloru naturali. Tempulu de o parte si spatiulu de alta parte nu permitu, cá se presentámu on. lectori acele tratate prea interesante, de acea pentru asta-data ne vomu margini sa vorbimú despre unu evenimentu interesantu alu naturei, numitu fluxu si refluxu, despre diferitele opiniuni ale filosofiloru asupr'a-i, cum si despre adeverat'a cauza ce-lu provóca. —

Ce e dara fluxulu si refluxulu?

Quantulu de apa in mare remâne pururia acelasu. Se intempla inse adese ori, ca din locuri departate ap'a se aduna la unu locu, si formédia unu cumulu nu neincetatu; dopa unu tempu óresi carele acelu cumulu iérasu respandescu, dimpreuna cu mai multu cuantu decátu contiene, iérasu pre directionile de unde s'au adunatu aici. In doilea fluxu. Ast'a aru fi definitiunea evenimentului din cestiune.

Cu atât'a inse cine póte fi îndestulitu? Si cei vechi observara acést'a; dara unde e caus'a? Nu-mai atunci avemu dreptu sa dicemu, ca scimú ce-va, cându ni e cunoscuta caus'a.

Celebrulu filosofu alu vechimei Aristoteles, cându se affá in Asi'a cu Alessandru celu mare, védiendu ca ap'a fuge dela tiermuriu márei, voi sa se convinga despre cauza, si fugi si densulu in urm'a-i; dara dorulu nu i s'a realizatu, câti ap'a departata se întórse cu asiá repediune, cátu densulu cadiu victimá furiei valoriloru, si nimene nu apueá sa scie ce convictiune 'si va fi fostu cascigatu densulu despre fluxu si refluxu.

doi!'. Me amu miratu ca cum de deregatori'a politica sufere asiá ce-va, dara mai multu ca cum de dnii parochi locali nu capacitéza si nu îndemna pre sateni a esti cu totii, déca aru dá chiaru si dnii parochi respectivi carele proprie la purtarea de berca si alta materia de umplutu spre a animá satenii la asemenea repareri de căli etc. in hotarulu propriu.

Cá intra parantesim amintescu aici, ca fiindu eu odinóra intr'o comuna câte-va septamáni me puseu in contielegere cu paroculu localu repararea a 2 căli in teritoriulu comunei precum si pentru diregerea unei fontáni paresite si pentru punerea in stare buna a unui isvoru mai astupatu in hotaru, la ce mi se respunse, ca nu póte face nimic'a cu satenii. La indemnulu meu inse se imbarbatá dnulu parochu respectivu, se apuca si casciga mai întâiu pentru scopulu acestu pre celu mai de frunte si mai cu influintia saténu, cu ajutorialu cărui'a apoi mai casciga pre căti-va fruntasii din comuna, apoi provóca sateni la acelu lucru cu vorba ca si dumnealui dá carulu pentru purtatulu materialulu de lipsa, si unu palmasiu. La ast'a strigara fruntasii comunei ca si ei dau ajutoriu, si apoi dupa ei se obliga toti satenii; estra ta dillelele defipte carii cu cara, carii cu palmile si sub povati'a respectivului parochu si a judelui comunalu se reparara — fára nici o fortia — călile, fontan'a cu ingraditura si cu valae si isvoru cu o apa buna. Dupa acea respectivulu parochu fu totu mai multu amatu si respectatu de sateni, ce-'lu indemná de mai facú cu concursulu tuturor sateniloru o fontana nóua si frumósa in comuna pâna cându fuseu si eu pre locurile acele. Se vede dara, ba eu amu si alte convingeri, ca poporulu nostru nu este renitentu unde dnii parochi mai cu séma, suntu mai activi si se folosescu de indemnuri potrivite, in folosulu comunu, si activitatea si in directiunea ast'a aru fi fórté de recomandatú prelimei nóstre căci — déca 'mi este permisú a o spune, — ii lipsesce mai de totu.

(Va urmá)

C i n c u - m a r e , in 30 Nov. 1873. n.

(Urmare si fine.)

Contra acestei decisiuni rusinatória de biseric'a nóstra gr. or. membrii comitetului opidanu románi, Moise B u i t a n u , Ioanu B o n e a , Teodoru B e l e i u si Teodoru S u c i n , carii au fostu de fatia, au insinuatú votu separatú, a cărui motive le-au predatu in diu'a urmatória actuariulu repre-

Astronomulu celu mare Kepler, decorea Germaniei, avú o idea fórté scalciaa despre acestu evenimentu alu naturei. Elu adeca tiené, ca pamentulu e unu animalu colosalu, si ca fluxulu si refluxulu provinu din respiratiunile lui; dupa densulu dara animalele si ómenii de pre pamentu erau numai nisce vermuleti, séu preste totu nisce animale, care crescu si se nutrescu pre pielea lui. —

Marele filosofu alu Franciei Descartes fu primul, carele se apropiá in cătu-va de ide'a cea adeverata, elu adeca disese ca lun'a e caus'a fluxulu si refluxulu. Dara si densulu fu totu atâtó de ferice, cá si antecesorii sei, dupa cum vomu vedé in urmatórele. Descartes disese, ca lun'a, carea se invertesce in giurulu pamentului apasa aerulu atmosferei de sub dens'a; acestu apesamentu se continua apoi verticalmente prin atmosfera in diosu, si de aici apoi asupr'a surfeciei márei, de unde apoi ap'a trebuie sa se departeze, si astfelu sa se cumuleze in locuri scutite de apesamentulu lunei. Asiá 'si esplicá densulu fluxulu si refluxulu. De aici aru urmá fára indoiéla, ca in acele locuri ale márei, unde se afla lun'a de asupr'a-le, totu-déun'a trebuie sa se intemple refluxu, iéra in cele diametralmente opuse din contra fluxu. In fapta inse e cu totulú altmintrenea, dupa cum ne vomu convinge noi la vale. Se vede dara de aici apriatu, ca e falsu motivulu, din carele voi Descartes sa-si espicie fluxulu si refluxulu, adeca apesamentulu lunei.

Barbati versati in sciintiele naturei scrutandu mai departe caus'a acestui evenimentu a naturei, cu ajutoriulu scrutatiuniloru facute de numitulú filosofu francesu-venira la caus'a cea adeverata alu si anume la atractiunea lunei.

Leonhard Euler fu primul, carele pre bas'a studiiloru lui Descartes dede lunei sa pricepa in lungu si latu fluxulu si refluxulu. Piedre Simon Laplace l'a discutatu si mai departe si la imbracatu in colori fórté chiare. Numeratele experiménte l'au constatatu pre deplinu si in fine specialistii ii pre-

sentantiei in scrisu, cá sa se alatare la conclusulu susu pomenitu.

Din aceste motive, se vede apriatu, ca membrii románi, ai reprezentantiei opidane, au ratificatu pre deplinu pasii facuti din partea comiteteloru bisericeloru romanesci, si s'au invitoitu pre deplinu, cá sa se segregaze din partea situata cátra amédi a „gradinei cailoru“ locu de portiune canonica de corte si gradina parochiala, de scóla de pomeritu si de scóla de gimnastica intr'unu darabu.

Asteptámu cu nerabdare acum otarirea oficiatului scaunulu si apoi a inaltului ministeriu, ung. si avemu firma sperantia, ca pre basea legeri ni se va satisface dreptei nóstre pretensiuni fragmentate de unu indelungatu tempu totu fára efectulu doritu.

Cá curiosum impartasimú, ca Moise S t a n g u , membru alu comitetului bis. gr. or., s'au inbiatu, fára de a fi juratu opidanu ori membru alu comitetului opidanu, la subscrierea conclusului pomenitu si in fapta intre numele subscribe se afla sub conclusulu de susu subscrisu cu mân'a propria si Moise Stangu.

Acéstá impregiurare, au causatu mare indignare si superare, cu atât'a mai vertosu, căci Moise Stangu au fungatu si cá presiedintele comisiunii, care au estimatu „gradin'a cailoru“ si maieristea preotului lateranu, cu calcarea vointiei comitetului bisericescu.

Din acestu incidente, comitetulu parochialu fu adunatu astadi, cá sa provóce pre Moise Stangu a se declará, ca cu voi'a d-lui au subscrisu conclusulu pomenitu si ca priceput'a, ce a subscrisu, óó apoi constatandu-se aceste doué impregiurári de adeverate, comitetulu asupr'a unui atare membru sa-si aduca verdictulu seu si se faca cele de lipsa la ven. cons. archid. pentru eliminarea atarui barbatiu din reprezentanti'a bis.

Din intemplanté Moise Stangu au fostu pornitu la Sabiitu, dupa cum ni se spune, apriatu nu scimú, cá sa medilocésca o schimbare in persón'a invetiatiuniloru presente a dloi Ioanu Rotariu teologu absolutu si invetiatiuniloru practicu fórté bine onalificatu, prin substitutiunea unui necualificatu individu cu numele Ioanu Bonea, din temeiu, ca dlu Moise Stangu si consort. voiescu parol'a asiá, cá cela necualificatu se fia invetiatiuniloru la scól'a nóstra populara din Cincu.

Atragemu atentiunea ven. cons., la atitudinea acést'a periculósa si perniciosá progresárei popularu, si acceptámu cu totu dreptulu si din partea ven. cons. archid. spriginirea partidei progresului si nu acelei'a a regresárei.

parara si o teoria eclatanta. Noi inse abstragendu dela acea teoria, carea nu si are loculu aici, ne vomu nisú sa tractámú fluxulu si refluxulu cátu se póte de elementariu si de chiaru. —

De óre-ce nu dispunemu de figuri, ne vedemu necesitati se premitemu urmatórele, de care mai la vale vomu avé lipsa, adeca form'a pamentului e rotunda; lun'a asemenea are forma rotunda si sa misca in 24 óre cu o celeritate de 12 graduri dela apusu spre resaritu in o elipsa, a cărei'a unu focalariu 'lu ocupa pamentulu. Cându lun'a se afla in acelu punctu a osiei elipsei, carele e mai aprópe de pamentu, dicemu ca se afla in perigeu, din contra in apogeu. Cându sórele si lun'a culminéza de odata dicemu, ca lun'a se afla in conjunctiune cu sórele; aflându-se inse lun'a in partea opusa sórelui, lun'a se afla in oppositiune cu sórele, séu altmintrenea d'isu „luna nóua“ si „luna plina.“ Cându lun'a formédia cu sórele unu anghiu de 90° dicemu, ca se afla in cuadratura (patrariulu întâiu si alu treilea). Punctulu in carele se afla lun'a verticalmente deasupr'a nóstra 'lu numimú zenitu, celu opusu nadiru. — Aceste premise, sa tracemu acum la adeveratulu objectu propusu. In lips'a figuriloru, onoratii lectori binevoiesca a se ajutá cu fantasi'a!

Sa ne intipimú doué globuri verticalmente situate unulu spre altulu. Celu de desubtu multu mai mare cá celu deasupr'a; acél'a sa ne represente pamentulu, iéra cest'a lun'a. Mas'a pamentului e cu multu mai mare cá a lunei; dupa calculii cei mai noi resulta, ca mas'a lunei contine numai $\frac{1}{81}$ din a pamentului, dupa cum documentéza Peters. Considerându acum memorabil'a lege a gravitatiunii de mai susu descoperita de Newton, lun'a atrage cátra sine pamentulu in proportiune drépta cu mas'a sea, si intórta cu patratalu departárei ei dela acést'a. —

Poterea adhesiva la moleculele corpuriloru solide e cu multu mai mare decâtu la cele fluide, si ast'a provine din desimea loru, va se dica: unu corpu cu cátu are molecule mai dese, cu atâtú se

Trecendu preste aceste observatiuni, ne intórcemu a face putiene obiectiunii si la memorabilulu conelosu de sub nr. 296 adusu de reprezentanti'a opidana in siedinti'a din 26 Novem-bre 1873.

ad I. Comun'a politica nu voiesce a segregá portiune canonica si curte parochiala pentru bis. gr. or., căci portiunea canonica a bisericei ev. luterane este segregata intr'unu tempu, cându biserica nóstra in Cincu n'au existatu.

Sa ne concéda fratii sasi a le spune, ca motivulu acest'a nu e esactu si nu sustá, căci d-loru aru poté per consequentiam si afirmá ca si posesiunea de sub stapanirea romániloru de acum este a loru, căci pre cându au emigratu ei aci la noi din tíer'a nemtiésca, au devenitu aceea cá „res nullius cedit primo ocupanti“ in mân'a loru, căci noi n'amu fi existatu pre atunci. — Sa ne créda fratii sasi, ca cá óspeti veniti aci in Cincu-mare, au aflatu „gradin'a cailoru“ aci si nu o au adusu cu d-loru in spate din vét'r'a protoparintiloru loru, asiá precum o amu aflatu si noi.

Ne pare reo de astfelu de argumentatiuni ridiculóse acum, cându § 23 alu art. de lege LIII. nici nu viséza de o atare deosebire juridica a stárei de dreptu dinaintea venirei romániloru in Cincu-mare si dupa venirea loru.

Acestu momentu este pentru caus'a din cestiune irrelevantu.

ad II. Temeiulu acest'a respective revocarea propunerii in privinti'a segregárei locului de curte si gradina parochiale din acestu punctu si contradice cu punctulu patru si ultimu din acestu conelosu, căci revocandu-se propunerea comitetului din 2 Fauru 1872 nr. 16/comit., atunci, s'a revocatu totu schimbulu facutu si prin urmare totu tergulu facutu pentru „maieristea“ preotului lut. si „gradin'a cailoru“, stante revocatiune este nulificatu, este unu negotium nullum. Pre cându in punct. IV se dice, ca „gradin'a cailoru“ este espropriata dupatóte formele legeri, incátu comitetulu opidanu nu mai póte cu efectu legalu dispune asupr'a acestui obiectu pre care nu-lu mai stapanesce.

Standu lucrulu asiá, atunci nu mai scimú cum se intielegemu si timbrámú noi revocatiunea din cestiune.

ad III. Protestulu asupr'a arogantie bisericei nóstre de a controlá pre comitetu despre averea comunala precum si in privinti'a dispusetiuniloru facute in privinti'a „gradinei cailoru“, dovedesce o imensa si afunda petrundietória conosciinta a comitetului opidanu in privinti'a dreptului de controla

recere si fortia mai mare, cá sa le deslipésca omulu de olalta. Corpurile fluide au de comunu o desime mai mica, decâtu cele solide, de acea si o fortia mai mica e in stare sa le desfacá de olalta moleculelele. Ap'a dara cá corpu fluidu nu restite unei fortie asiá tare, cá corpurile solide; deci forti'a carea lucra asupr'a-i nu va remané fára resultatu. Avendu in vedere cele doué globuri de mai susu, care ne representa lun'a si pamentulu, si inca de o camdata sa le lasámú astfelu situate, cá lun'a sa se afle in zenitulu nostru, acést'a cá tóte corpurile ceresci atrage la sine tóte corpurile din universu, cu o putere definitiva dupa legea celebrului Newton. Poterea acést'a atractiva se estinde dara in tóte directiunile, chiaru cá si radiele unei luminári sa dicemu. Dintre tóte corpurile ceresci mai insemnate pamentulu e acél'a, care se afla mai aprópe de dens'a; asupr'a lui va influintiá si mai tare poterea ei atractiva. Pamentulu nostru — dupa cum se scie — partea cea mai mare e acoperita de apa, asiá dara ap'a va semti mai tare influinti'a poterei attractive a lunei. Din locurile situate verticalmente sub luna, ap'a márei se va inaltia. Dupa cum se scie, un'a din proprietátile principali a apei e, cá purorea sa aiba fatia orisantala. Particelele, care se afla in giurulu apei atrase de luna, indata nisuescu sa ocupe loculu celei'a, si in loculu cestor'a se aduna iérasii cele invecinate si asiá mai departe; poterea atractiva inse lucra neincetatu si astfelu pre mare sa nasce, cum amu dice — unu munte de apa, de multe ori considerabilu de inaltu, si acest'a 'lu numimú f l u x u. Déca legea lui Newton despre gravitatiune e generala, atunci si pamentulu trebuie sa atraga corpurile cátra sine, va se dica si ap'a de pre suprafati'a sea. De aici resulta, ca fluxulu provine din diferinti'a ce exista intre poterea atractiva a pamentului si a lunei; ambele aceste atractiuni lucra in directiuni opuse, si fiindu ca-su neegali, resultatulu trebuie sa cada pre partea celei mai mari. (Tóte aceste le intrebuiámú cu privire la apa.)

(Va urmá)

asupra celorlalte comune, a fia-cării conproprietari și prin urmare sfialo bisericiei noastre, alu cărei elementu este compus din o suma de conproprietari „pro indiviso” ai „gradinei cailor”.

Imputatiunea facuta bis. noastre, numindu-o „aroganta”, va se dica „obrasnica” o respingemo cu mare indignatiune, comitetului și oficiului opidanu, care totu in acesta cauza fără frica de Dumnezeu și dreptu, ne infera de comunist, căci amu indrasnitu basati pre sânt'a lege a ne revindecă și reclamă dreptulu nostru.

Din aceste giurstări faptice apriatu se vede, ca comun'a politica și oficiulu comunalu, suntu asiă de tare impietrite la anima, de aceste două corporatiuni mörte, dara vie nu, voru sa dea fratiloru loru la bine și reu, aceea ce ceru și li compete dupa dreptu, oă asiă sa ne spriginésca fratii și si a inaintă și noi asemenea cu densii in cultura și că sa se adeverésca, ca ei sasii suntu intr'adeveru purtatorii de cultura in orientu. — Acést'a nu voru. —

Speranti'a noastră, ne jace intréga intregutia in inaltulu ministeriu regiu ungurescu, care din acetle, ce se voru resubsterne pre deplinu se va convinge, ca sânt'a noastră biserică cu dreptu au pretinsu intregirea portiunei canonice din „gradin'a cailor”, in locu de aratura, căci atare pamentu ambii nostrii preoti nu posedu nici o brasda; asemenea amu avutu dreptu a cere locu de curte și gradina paroch. căci atare inca nu posedem, de felu; locu de scöla de pomaritu, de scöla de gimnastica inca nu avemu. —

Pentru aceste pretensiuni basate in lege, nu ne pöte nimenea cu efectu timbrá de „comunisti” căci notiunea unui comunistu nu coincide cu cerearea drepta a bisericiloru rom. din Cincu-mare pentru segregarea portiunei canonice prescrise de lege, și prin urmare nici cu conceptulu acestui dreptu legale.

Acést'a invinire o respingemo dela noi și o marcámu de o scornitura reutaciösa.

Acestate töte se potu cu usiurintia segregá intr'una darabu töte din „gradin'a cailor” in marime de 13½ jugere, aflatiöria in orasiu și lângá strad'a principale a romániloru.

Ne-amu ttenutu și ne ttenemu obligati a face on. publicu cunoscutu acést'a cauza importanta și totu odata a esclamá „videant consules”.

Contribuiri la „fondulu pentru infiintarea unei scöle rom. de fetitie in Clusiu”.

Cându inaltai la ceriuri sânt'a rogaciune, Si-i ceru indurarea pentru-a mea natiune, De acetle fice densei i-amu doritu.

Aceste cuvinte poetice mi le revocá memori'a cându luai condeifulu spre a aretä onorabilulu nostru publicu unu nou stru de pré si mate dömne și domniöre rom. cari cu anim'a inflacarata pentru inaintarea și infflorirea natiunei amate, acursera cu obolulu d-sele a spriginá intreprinderea noastră romanésca. Natiunea rom. cunöscu demultu din fapte stralucite ardörea și simtiemintele romanesci ale multoru brave fice ale sele; scie, ca in ele posedu pre cele mai prompte și mai neobosite advocatese ale causeru sele sante, patröne ale tuturor causeru sele de interesu publicu. De aceea indresnise comitetulu fondului prememorat a se adresá cu apelulu seu la liberalitatea și anim'a generösa a dulciloru nostre sorori; și eata densulu e astadi in placut'a pusetiune de a ratiociná, dupa cele publicate in nr. 45 și 53 ai „Feder.”, despre unu nou acrescamentu notabile alu fondului de sub administrarea sea, acrescamentu provenitoriu in parte și din marinimösele colecte de oferte, a câte-va dömne și domni filo-románi, căroru pentru acést'a fratia reciproca documentata in fapta, románulu, recunosctoriu dela fire, li pástredia sentiemente de cea mai adeverata gratitudine.

In speciale incursera:

1. Pre list'a préstimatei dömne Rosali'a Popu in Geláu: d-sea 2 actiuni de ale „Transilvaniei”, solvite câte cu 40 fl., laolalta 80 fl., d-n'a Fried. Klein 5 fl., d-n'a Vencesl. Petrátsek 5 fl., d-n'a comtesa Colomanu Esterházy 5 fl., dn'a Mari'a Stanu 5 fl., dn'a M. Krausz 2 fl., d. Eliseiu Barbosu 1 fl. Sum'a 103 fl. v. a.

2. Pre list'a préstimatei d-ne Francisc'a Petranu in Clusiu: d-sea 5 fl., d. Alecsiu Dragosiu 5 fl., dlu capit. Georgiu Milutinovicu 5 fl., dlu Dr. Ioane Biró 5 fl. — Sum'a 20 fl. v. a.

3. Pre list'a préstimatei domniöre Elen'a Fülep in Muresiu-Osiorheiu p. t. dd.: An'a Bárdosi 2 fl., Georgiu Bárdosi 5 fl., fratii Moldovanu 2 fl., Rebec'a Görög 1 fl., Sofi'a Pepe-lovits 50 cr., Carl Szmael 1 fl., Jülü Gáspár 1 fl., An'a Szabó 2 fl., Nicolau Csiky 1 fl., Danielu Algya 2 fl., Laur'a Algya 1 fl., Elisabet'a Csat, Mari'a Szebeni 40 cr., Mari'a Vaid'a 1 fl., Mari't'a Hosszu 10 cr., Mari'a Hosszu 1 fl., Elen'a Hosszu 30 cr., Iosifu Nyulasi 1 fl., du'a Iosifu Petrányi 20 cr., Ludovicu Almási 2 fl., Ioanu Oláh 1 fl., Martinu Petelei 1 fl., Stefanu Zombory 50 cr., Antoniu Jakobfi 1 fl., Antoniu Pátrubany 2 fl., Martiu Istvánfi 1 fl., Eremia Ladosiánu 2 fl., Demetriu Mono 2 fl., Vasiliu Popu 1 fl., Iosifu Fülep 2 fl. Sum'a 40 fl. 10 cr. v. a.

4. Pre list'a préstimatei domniöre Iustin'a Popovicu-Barcianu in Osiorheiu: d-sea 3 fl., d. Demetriu Fogarasi 5 fl., dlu Ioane Bárdosi 2 fl., fara num. 1 fl., d. Csergedi 1 fl., d. Piposiu 3 fl., d. Mateu Papp-Grideanu 2 fl. Sum'a 17 fl. v. a.

5. Pre list'a préstimatei dömne Eleonor'a Solomonu in Blasiu: d-sea 1 fl., Escel d. Metrop. Ioanu Vancea 10 fl., d. Timot. Cipario 5 fl., d. Cost. Papfalvi 3 fl., d. Ioane F. Negrutiu 4 fl., d. Ioane Cirila 2 fl., d. Antoniu Vestemianu 2 fl., Stefanu Manfi 1 fl., d. Ioane Pamfilie 2 fl., d. Ioane Antonelli 2 fl., d. Leontinu Leonteanu 1 fl., d. Elia Vlása 2 fl., Mari'a Popu 1 fl., d. Cleo., part'a Brendusianu 1 fl., d. Mari'a Tipografu 1 fl., d. Mari'a Turcu 1 fl., d. Mari'a Aranyosi 1 fl., Anet'a Stoia 1 fl., d. Teresi'a Csákán 1 fl., d. Lucreti'a Bucsi'a 1 fl., d. An'a Filipu 1 fl., d. Mari'a Ratiu 1 fl., d. Dr. Ioane Ratiu 1 fl., d. Ioane Germanu 1 fl., d. Teresi'a Craciunu 1 fl., d. Ester'a Popu 1 fl., d. Ros'a Solomonu 1 fl. sum'a 50 fl. v. a.

Aceste sume particulari, la olalta 230 fl. 10 cr. adaugandu-se la cei 331 fl. 91 cr. bani gata, publicati in nr. 53 alu „Fed”, resulta 562 fl. 1 cr. Din acestia vino a se subtrage mai intaiu spese de tiparitura, corespondinte scl 10 fl. 89 cr.; dupa acea 297 fl. 50 cr. scosi din casa de pastrare și dati impromutu cu interese mai bune pre lângá hipoteca solida și intabulare; in fine 40 fl. cá rate platite in döce renduri pre cele 2 actie „transilv.”, cari actie dereptu acea facu acum 120 fl. Remánu dara bani gata in casa de pastrare 133 fl. 62 cr. + 2 fl. 22 cr. interesu in scrisu in carticica pre o suma depusa in casa inainte de finea diumetatei prime a anului curinte; deci cu totulu 135 fl. 84 cr. v. a. Afara de acestia, cum amintiramu, 297 fl. 50 cr. dati impromutu pre lângá intabulare (impromu cu interesele preste unu ann 350 fl.) 120 fl. in 2 actiuni „transilv.” 100 fl. intr'o obligatiune de statu, și 46 fl. in döce obligatiuni private.

Considerándu zelulu invapaiatu alu secului nostru fromosu, sírulu asiä de insemnatu de atlete și patronese ale intreprinderei nostre cá si la orice cauza nationale rom. nu pöte sa nu ne impla sufletulu precum o anumita mándria, asiä si o speme intemeiata de unu venitoriu mai fericit alu gintei nostre. Cându o Veturia se intrepuse pentru patri'a sea Rom'a, ast'a fu mantuita; cându bravele fice románe cuprindu estu modu sânt'a nostra cauza, ast'a e cá si cascigata. Dreptu ce comitetulu ca si natiunea intréga li rostescu bravelorü prélaudate cea mai sincera și mai ferbinte multiamita, nu numai in sine pentru fapta nobila a dd. sele, ci și pentru esemplulu, ce prin ast'a cá premergatórie dau altor'a. Si acest'a cumpanescu multu in bilant'ea meritului; pentru ca ori-ce afacere si intreprindere rom. numai atunci se va puté scöte la capetatu doritu, cându incepatorii voru poté pre bas'a atátoru fapte afirmá cu eroulu strabunu, cum ea „longus post nos est ordo idem petentium decus.”

Dr. Silasi c. m. p. profes. de universit., notariu alu comitetului.

Varietáti.

(+) Pavelu Dunc'a de Sieu in Marmati'a, consiliariu reg. gub. in pensiune, aduce, atátu in numele seu cátu si a ficeloru sele Iosefin'a Pascovics vidua de c. r. capitanu, An'a si Paulin'a, precum si a cumnatu-seu Ioanu Clöcocianu de Veneti'a inf. c. r. vice-colonelu in pensiune, a sociei sele Rosali'a nascuta Batt'a si a cumnateloru sele Iosefin'a Clöcocianu nascuta Giesel, si Teresi'a Clöcocianu nascuta Hussibecu, ambe vidue a reposatiloru c. r. majori, Ludovicu si Albertu de Clöcocianu, cu anima infránta de dorere,

trist'a scire despre dorerös'a perdere a multu iubitei sele consörte resp. mama, sora si cumnata Vilhelmin'a nascuta Clöcocianu, carea intru a 7-a di a cur. l. sér'a la 7 öre, dupa suferirea mai indelungata de unu morbu greu, provödiuta cu cele sante, si-au datu sufletulu, in etate de 63 ani in a 23-lea annu a fericitei nostre casatorii.

Remasitiiele pamentesti a scumpei reposate se voru astrucá in a 9-a di a curgatórei la 3 öre pomerediane in cimiteriulu s. Ecclesie rom. cat. de aici dupa ritulu rom. cat. La care actu de ultim'a onöre toti amicii si buni cunoscuti suntu onorifice pöfitti a luá parte.

Parastasulu se va celebrá in diu'a 10 a curg. la 10 öre antemeridiane in biseric'a rom. catolica de aici. Sabiu in 8 Decembre 1873 st. n.

* * (+) Ioanu Gallu, protopopu in Abrudu, cu soci'a sea An'a, in numela loru si in numele mamei (respective bunei) Carolin'a Gallu; mai departe in numele unchiului Dr. Iosifu Gallu, alu cumnatiloru Basiliu Rant'a cu soci'a sea Iulian'a, Petru Demianu cu soci'a sea Elen'a, Alessandro Ciur'a cu soci'a sea Iosef'a, — cu anim'a sfasiata de dorere aducu la cunoscutia, ca pré iubitti loru fii, Mari'a, Traianu si Eugeni'a in decursulu unui restempu de 6 luni a. c. au incepatu din viétia; anome: Mari'a la 19 Iuniu in etate de 6 ani, Traianu la 15 Septembrie in etate de 9 ani, si Eugeni'a la 17 Novembre in etate de 11 ani, — toti in urmarea infioratoriu morbu anghin'a difteritica; toti trei iubitti, cari prin educatiunea si portarea lorü, de micuti prestau speranti'a cea mai buna si bucuri'a, si promiteu consolare parintiloru acom intristati. Mörtea lorü prématura a lasatu in adenca jale pré iubitti: parinti, buna, unchiu, cumnati si alte rude numeröse ale lorü.

Remasitiiele pamentesci, dupa seversirea functiiloru religiose, au fostu inmormontate in cimiteriulu locale la biseric'a din Abrudu-Satu. Abrudu in 17 Novembre 1873 st. v.

* * Iérna. Dumineca spre Luni a inceputu unu frigu aspru. Ce e dreptu ca avemu putiana neá, inse cu töte acetle dupa temperatura ce a predömnitu pâna dominecacele, 22° sub nul'a, de Marti diminet'a, totusi au fostu cam pré multu.

* * Bubatululu negru a inceputu aici si in giuru a cere totu mai cumpltu victimele sele. Din caus'a acést'a stau unele pravalii inchise, a căroru unulu seu altulu din membri patimesca de ból'a acést'a.

* * Din pártile Blasiului, dara nu din Blasiu, ni veni scirea ca domnescu anghin'a difteritica.

* * „Albin'a” se lauda cu aceea ca „Tel. Rom.” nu mai are intrare la dens'a, de ceea ce noi pâna acum nu scimu nimic'a fiindu ca suntemu in reprociitate cá si mai nainte. Espectoratiunea ei in privinti'a acést'a in diu'a de astadi inse sémena multu cu a tiganului din poveste, carele candu jaces in drumu, dupa cum pretindea elu mortu, provocatu sa se scöle response: „Nu vorbi cu mortii mái!”

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu, la scöla confes. din Ocolisiulu-mare, in protopopiatulu Hatiegului, se escrie concursu pâna in 15 a. c. Emolumintele suntu: in bani gata 200 fl. a. a. si lemne focale.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune sa binevoiesca a-si asterne concurselu lorü bine instruate — la subscrisulu, pâna la terminulu mentionatu.

Hatiegu in 10 Novembre 1873.

In contlelegere cu comitetulu parochialu.

I. Ratiu, (3—3) protopopu.

Citatiune edictale.

George Plesi'a, carele de 4 ani de dile au parasitu pre legitim'a lui socie Ann'a Danutiü, remánendu acést'a pre ulitia cu 2 copile minorene, — ambii din Ungr'a, in Protopresbiteratulu Cohalmului, iéra loculu abeuntelui fiindu necunoscutu l se citéza in restempu de unu annu si o di, a-se infaticia inaintea forului seu matrimoniale, căci altu-feliu, si in absentia lui, se va aduce hotarirea divortiale, conformu prescrielorü canonicu.

Cohalmu, 20 Octombrie 1873.

Scannulu protopresbiteralu gr. or. alu Cohalmului cá foru matr. de I instantia.

Nic. D. Mircea (3—3) Adm. Prot.